

Sygn. akt VIII Ns 187/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2021 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Justyna Stelmach

Protokolant: st. sekr. sąd. Dorota Piasek

po rozpoznaniu w dniu 12 marca 2021 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku Gminy M. Ł.

z udziałem Ł. M., A. M., W. M., P. S., M. S. (1), J. M. (1), H. M., T. B., I. O. i A. B.

o stwierdzenie nabycia spadku po B. S.

postanawia:

1. stwierdzić, że spadek po B. S. z domu M., córce J. i K., zmarłej w dniu 2 czerwca 2015 roku w Ł., ostatnio zamieszkałej w Ł., na podstawie ustawy, z dobrodziejstwem inwentarza, nabył syn bratanka H. M. (syn J. i I.) w całości;
2. zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz wnioskodawcy Gminy M. Ł. kwotę 48 (czterdzieści osiem) złotych tytułem zwrotu nadpłaconych kosztów sądowych uiszczonych w dniu 23 czerwca 2020 roku;
3. ustalić, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt VIII Ns 187/20

UZASADNIENIE

W dniu 12 grudnia 2016 roku wnioskodawca Miasto Ł. Urząd Miasta Ł., reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku, na podstawie ustawy, po B. S.. Jako uczestników postępowania wnioskodawca wskazał M. S. (2) (syna męża spadkodawczyni), Ł. M. i A. M. (bratanków spadkodawczyni) oraz W. M. (syna A. M.).

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wskazał, iż do potencjalnych spadkobierców po zmarłej należą także M. S. (1), P. S., J. M. (1), T. B. i I. O., który odrzucili spadek. Wyjaśnił ponadto, że spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu, że w skład spadku nie wchodzi gospodarstwo rolne, a także, iż wnioskodawca ma interes prawny w ustaleniu spadkobierców B. S., ponieważ jest ona dłużniczką wnioskodawcy z tytułu wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi wydanego w sprawie I C 762/11 na kwotę 75.472,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16 września 2010 roku do dnia zapłaty + koszty procesu.

(wniosek k. 2-3)

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2017 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestników postępowania M. S. (1), P. S., J. M. (1), H. M., T. B., I. O., A. B..

(postanowienie k. 30)

Na rozprawie w dniu 19 października 2018 roku pełnomocnik wnioskodawcy podtrzymał wniosek w stosunku do wszystkich uczestników i wniósł o stwierdzenie praw do spadku po zmarłej. Uczestniczka T. B. wniosła o oddalenie wniosku oświadczając, iż odrzuciła w terminie spadek po zmarłej, tak samo spadek odrzucili jej córka oraz wnuk zmarłej P. S.. Dodała, że jej syn A. nie odrzucił spadku, ponieważ przebywa w S., nie ma z nią kontaktu, nie wie, że ciocia zmarła, zaś ona odrzuciła spadek po niej. O oddalenie wniosku wniósł także uczestnik A. M., który oświadczył, że odrzucił spadek, a jego syn urodził się w maju 2016 roku. Ponadto wskazał, że jego brat Ł. od około 15 lat przebywa w USA, że nie przyjeżdża do Polski, nie ma z nim kontaktu, że pozostawał z nim w konflikcie.

(protokół rozprawy k. 68-70)

W piśmie przygotowawczym z dnia 26 listopada 2018 roku M. S. (2) oświadczył, że w dniu 23 listopada 2018 roku przed notariuszem odrzucił spadek po B. S..

Na rozprawie w dniu 20 marca 2019 roku M. S. (2) wniósł o oddalenie wniosku. Oświadczył, że nie jest synem B. S. i był dla niej osobą obcą, a jego rodzicami byli Z. S. i D. D.. Dodał, że jego ojciec był żonaty z B. S., jednak zmarł przed nią.

Postanowieniem wydanym w toku rozprawy Sąd odmówił M. S. (2) dalszego udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania.

(pismo przygotowawcze k. 87, protokół rozprawy k. 102-103, postanowienie k. 104)

W złożonej odpowiedzi na wniosek Ł. M. wniósł o jego oddalenie. Wyjaśnił, że w dniu 23 czerwca 2020 roku przed notariuszem odrzucił spadek po zmarłej z zachowaniem ustawowego terminu. Dodał, że od 2004 roku do dnia 30 marca 2020 roku przebywał na stałe w USA i nie utrzymywał żadnego kontaktu z rodziną w Polsce. Jednocześnie wskazał, że jego syn K. M. urodził się w sierpniu 2017 roku.

(odpowiedź na wniosek k. 188-189)

Na rozprawie w dniu 12 marca 2021 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł wniosek w stosunku do wszystkich uczestników, którzy nieskutecznie odrzucili spadek po zmarłej B. S.. Z uczestników na rozprawie stawił się Ł. M., który oświadczył, że przez 16 lat przebywał w USA i notarialnie odrzucił spadek.

(protokół rozprawy k. 233-234)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. S. (1) z domu M. zmarła w dniu 2 czerwca 2015 roku w Ł.. Przed śmiercią stale zamieszkiwała w Ł..

Spadkodawczyni zmarła, jako wdowa. Miała syna – uczestnika postępowania M. S. (1). Spadkodawczyni nie miała innych dzieci własnych ani przysposobionych.

W dacie śmierci B. S. jej rodzice nie żyli, żyli natomiast zstępni jej brata J. M. (2) zmarłego w dniu 25 września 2011 roku oraz jej siostra – uczestniczka postępowania T. B..

J. M. (2) pozostawił po sobie troje dzieci – uczestników postępowania Ł. M., A. M. i J. M. (1). Bratankowie spadkodawczyni mają synów, z których wyłącznie jeden H. M., syn J. M. (1), urodził się za jej życia, tj. w dniu 6 marca 2013 roku. W. M. (syn A. M.) urodził się w dniu (...), natomiast K. M. (syn Ł. M.) w dniu 30 sierpnia 2017 roku. Syna o imieniu P. ma także syn spadkobierczyni.

T. B. ma dwoje dzieci I. O. i A. B., którzy na datę otwarcia spadku nie posiadali zstępnych.

B. S. (2) nie sporządziła testamentu.

(zapewnienie spadkowe T. B. 00:20:03-00:33:11 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 19 października 2018 roku, odpisy skróconych aktów stanu cywilnego k. 4-4v., k. 5-5v., k. 6-6v., k. 7-7v., k. 10-10v., k. 11-11v., k. 85-85v., k. 156, k. 157, k. 158, k. 189, k. 160, k. 161, k. 162, k. 163, k. 164, k. 238, kserokopia odpisu zupełnego aktu urodzenia k. 194-195, okoliczności bezsporne)

M. S. (1) w dniu 27 lipca 2015 roku odrzucił notarialnie spadek po matce.

W dniu 5 stycznia 2016 roku P. M. i M. S. (1) działający, jako przedstawiciele ustawowi małoletniego P. S. oświadczyli przed notariuszem, że odrzucają w imieniu małoletniego spadek po B. S..

W dniu 29 stycznia 2016 roku spadek po zmarłej odrzucili przed notariuszem A. M. i J. M. (1).

T. B. w dniu 25 lipca 2016 roku odrzuciła notarialnie spadek po siostrze. Składając oświadczenie w tym przedmiocie reprezentująca T. B. jej córka I. O. oznajmiła, że od dnia, w którym T. B. dowiedziała się o tytule swego powołania do spadku nie upłynęło 6 miesięcy. Tego samego dnia spadek po B. S. odrzuciła I. O..

W dniu 12 lutego 2019 roku spadek po zmarłej odrzucił A. B. składając stosowne oświadczenie przed Konsulem Generalnym Polski w C.. W przesłanym przez A. B. do sprawy II Ns 437/17 oświadczeniu wyjaśnił on, że o swoim powołaniu do spadku dowiedział się 2 tygodnie wcześniej. Oświadczenie to zostało nadane w urzędzie pocztowym w dniu 12 lutego 2019 roku.

W dniu 23 czerwca 2020 roku spadek po B. S. odrzucił przed notariuszem Ł. M.. Uczestnik ten od 2004 roku do dnia 30 marca 2020 roku przebywał na stałe w USA (nielegalnie), gdzie pracował „na czarno”, wynajmował mieszkanie. W 2014 roku uczestnik odebrał w C. nowy paszport, miał również wydane amerykańskie prawo jazdy z datą ważności od 2015 roku do 2018 roku oraz od 2018 roku do 2021 roku. Po śmierci ojca w 2010 roku, o której dowiedział się od przebywającej w USA T. B., uczestnik zerwał kontakt z braćmi przebywającymi w Polsce, uznał bowiem, że został przez nich oszukany w kwestiach spadkowych. Po powrocie do Polski, na początku kwietnia 2020 roku Ł. M. w rozmowie z M. S. (1) powziął wiedzę o śmierci B. S..

Żaden z pozostałych spadkobierców ustawowych po B. S. nie odrzucił spadku, nie zrzekł się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. Postanowieniem z dnia 6 czerwca 2016 roku (V. N. 121/16) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi zezwolił J. M. (1) na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego syna H. M. po zmarłej B. S., oświadczenie takie nie zostało jednak złożone. Postanowieniem z dnia 9 lipca 2019 roku (II Ns 1247/18) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi oddalił wniosek H. M. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. S.. Orzeczenie to jest prawomocne od dnia 31 lipca 2019 roku.

Na skutek odrzucenia spadku po B. S. przez M. S. (1), P. S., T. B., Ł. M., A. M., J. M. (1), I. O., A. B., jej jedynym spadkobiercą ustawowym jest H. M..

(dowód z przesłuchania uczestnika postępowania Ł. M. 00:05:31-00:31:39 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 12 marca 2021 roku, kserokopia wizy k. 190, kserokopia biletu lotniczego k. 196; z akt sprawy II Ns 1860/15: oświadczenie o odrzuceniu spadku; z akt sprawy II Ns 66/16: oświadczenie o odrzuceniu spadku; z akt sprawy II Ns 267/16: oświadczenie o odrzuceniu spadku; z akt sprawy II Ns 1805/15: oświadczenie o odrzuceniu spadku; z akt sprawy II Ns 1804/16: protokół przyjęcia oświadczenia o odrzuceniu spadku; z akt sprawy II Ns 338/19: oświadczenie o odrzuceniu spadku; z akt sprawy VIII N 421/20: oświadczenie o odrzuceniu spadku, pisemne oświadczenie A. B., koperta z adnotacją o dacie nadania przesyłki; z akt sprawy II Ns 1247/18: postanowienie z dnia 9 lipca 2019 roku)

Wyrokiem z dnia 8 września 2011 roku wydanym w sprawie I C 762/11 Sąd Okręgowy w Łodzi zasądził od B. S. na rzecz Miasta Ł. – Urzędu Miasta Ł. kwotę 75.472,83 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 16 września 2010 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 4.544 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 1 sentencji). Postanowieniem

z dnia 22 lutego 2020 roku powyższemu orzeczeniu została nadana klauzula wykonalności co do punktu 1 w stosunku do B. S..

(kserokopia wyroku k. 79, kserokopia postanowienia wraz z klauzulą k. 80-81, okoliczności bezsporne)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności w postaci odpisów skróconych aktów stanu cywilnego, a nadto na podstawie złożonego zapewnienia spadkowego. Sąd oparł się również na dowodzie z przesłuchania uczestnika postępowania Ł. M. oraz na dokumentach zawartych w załączonych aktach sprawy: II Ns 1860/15, II Ns 66/16, II Ns 267/16, II Ns 1805/15, II Ns 1804/16, II Ns 338/19, VIII N 421/20, II Ns 1247/18. W oparciu o te dokumenty Sąd ustalił, że spadek po zmarłej B. S. odrzucili jej spadkobiercy ustawowi w osobach: M. S. (1) (syn), P. S. (wnuk), T. B. (siostra), I. O. (siostrzenica), A. B. (siostrzeniec), Ł. M. (bratanek), J. M. (1) (bratanek) i A. M. (bratanek).

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z regulacją zawartą w przepisach art. 924 i 925 k.c., spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy – z tym właśnie momentem spadkobiercy z mocy samego prawa nabywają spadek – wstępują w ogół praw i obowiązków majątkowych zmarłego.

Zgodnie z przepisem art. LI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz.U. 1964, Nr 16, poz. 94 ze zm.), do spraw spadkowych stosuje się prawo obowiązujące w chwili śmierci spadkodawcy, o ile przepisy art. LII i następnych nie stanowią inaczej.

W niniejszej sprawie podstawę dziedziczenia po zmarłej spadkodawczyni stanowi ustawa, gdyż, jak wynika ze złożonego zapewnienia spadkowego, B. S. (2) nie sporządziła testamentu.

Dokonując ustaleń w zakresie tego, kto i w jakiej części jest spadkobiercą B. S., przypomnieć należy, iż zgodnie z przepisem art. 931 k.c., w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku (art. 931 § 1 k.c.). Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych (art. 931 § 2 k.c.). W braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek i rodzice. W braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli którekolwiek z rodzeństwa spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku pozostawiając zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego zstępnym. Podział tego udziału następuje według zasad, które dotyczą podziału między dalszych zstępnych spadkodawcy (art. 932 § 1, § 2-5 k.c.). Wreszcie przypomnienia wymaga, że spadkobierca, który spadek odrzucił, zostaje wyłączony od dziedziczenia, tak jakby nie dożył otwarcia spadku (art. 1020 k.c.). Mając na względzie wskazane przepisy, Sąd uznał, że osobą uprawnioną do dziedziczenia z ustawy po B. S. był jej syn M. S. (1), który jednak w dniu 27 lipca 2015 roku – a więc z zachowaniem 6-miesięcznego terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c. – odrzucił spadek. W konsekwencji, zgodnie z art. 931 § 2 k.c. przypadający M. S. (1) spadek po matce przypadł w całości jego dziecku P. S., w imieniu którego w dniu 5 stycznia 2016 roku P. M. i M. S. (1) działający, jako przedstawiciele ustawowi, oświadczyli przed notariuszem, że odrzucają spadek po B. S.. Mocą tego oświadczenia z dniem 5 stycznia 2016 roku do spadku zostali powołani siostra zmarłej T. B. oraz zstępni jej zmarłego brata J. M. (2): J. M. (1), A. M. i Ł. M.. Jak ustalono w toku postępowania, wszystkie te osoby odrzuciły spadek po zmarłej, przy czym w sprawie nie zostało wykazane przez wnioskodawcę, jak również ustalone przez Sąd, że oświadczenia w przedmiocie odrzucenia spadku po B. S. zostały złożone z przekroczeniem ustawowego terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c. Przypomnienia wymaga, że J. M. (1) i A. M. złożyli stosowne oświadczenia w tym zakresie w dniu 29 stycznia 2016 roku, a więc niespornie w terminie, z kolei T. B. uczyniła to w dniu 25 lipca 2016 roku. Wprawdzie pomiędzy dniem 5 stycznia a dniem 25 lipca 2016 roku upłynęło 6 miesięcy, to jednocześnie wskazać należy, że termin na złożenie o oświadczenia o odrzuceniu spadku biegnie nie od dnia powołania do spadku, a dopiero od dnia, w których spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Jak oświadczyła zaś T. B. na rozprawie w dniu 19 października 2018 roku, nie pamięta

ona, kiedy dowiedziała się o odrzuceniu spadku po babce przez P. S., niemniej jednak oświadczenie o odrzuceniu spadku złożyła ona w terminie. Nie może ująć przy tym uwadze, że I. O. składając w imieniu matki oświadczenie o odrzuceniu spadku po B. S. oświadczyła, że od dnia, w którym T. B. dowiedziała się o tytule swego powołania do spadku nie upłynęło 6 miesięcy. Zarówno to oświadczenie, jak również oświadczenie T. B. złożone na rozprawie, nie zostały w żaden sposób podważone przez wnioskodawcę, wobec czego Sąd uznał, iż oświadczenie o odrzuceniu spadku złożone w imieniu T. B. w dniu 25 lipca 2016 roku odniosło skutek prawny. Do oceny pozostawała jeszcze kwestia skuteczności oświadczenia Ł. M.. I w tym przypadku Sąd przyjął, iż było ono skuteczne. Uczestnik ten, co wynika z jego wyjaśnień, jak również przedłożonych przez niego dokumentów, od 2004 roku do dnia 30 marca 2020 roku przebywał na stałe w USA i nie utrzymywał żadnych kontaktów z rodziną z Polski, co miało związek z konfliktem pomiędzy nim a braćmi, jaki narodził się po śmierci ich ojca. Po powrocie do kraju, na początku kwietnia 2020 roku spotkał się on z M. S. (1), który poinformował go, że powinien odrzucić spadek po jego matce, co też uczestnik uczynił w dniu 23 czerwca 2020 roku przed notariuszem. Depozycje Ł. M. korespondują z oświadczeniem złożonym przez A. M. na rozprawie w dniu 19 października 2018 roku, który wyjaśnił, że jego brat wyjechał z Polski około 15 lat temu, prawdopodobnie przybywa w USA, do Polski nie przyjeżdża, nie ma z nim żadnego kontaktu, dodając, że miał z nim konflikt. Na stały pobyt Ł. M. w USA wskazuje także treść załączonych do akt i okazanych na rozprawie dokumentów (m.in. zeznanie podatkowe uczestnika z 2016 roku, amerykańskie prawo jazdy), jak również fakt, iż syn uczestnika urodził się w sierpniu 2017 roku w USA. Podsumowując tę część rozważań Sąd uznał, że siostra spadkobierczyni oraz zstępni jej brata skutecznie odrzucili spadek po B. S.. Implikacją powyższego było powołanie do spadku zstępnych T. B. – z dniem 25 lipca 2016 roku oraz zstępnego J. M. (1) – z dniem 29 stycznia 2016 roku. Przypomnienia wymaga w tym miejscu, że syn A. W. M. urodził się w 18 maja 2016 roku, natomiast syn Ł. K. M. w dniu 30 sierpnia 2017 roku, małoletni ci nie zostali zatem powołani do spadku w wyniku złożonych przez ich ojców oświadczeń o odrzuceniu spadku, albowiem w dacie otwarcia spadku (2 czerwca 2015 roku) nie mogli być poczęci. Z dzieci T. B. córka I. O. złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku w dniu 25 lipca 2016 roku, a więc niespornie w terminie, z kolei A. B. uczynił to w dniu 12 lutego 2019 roku przed konsulem w USA. Z załączonego w poczet akt sprawy II N 338/19 oświadczenia wynika, że A. B. o swoim powołaniu do spadku dowiedział się dwa tygodnie przed odrzuceniem spadku, a także, że przebywa on na stałe w USA i nie utrzymuje kontaktów z rodzicami i siostrą. Powyższe potwierdziła T. B. wskazując na rozprawie w dniu 19 października 2018 roku, że jej syn przebywa w S., nie ma z nią kontaktu, nie wie, że ciocia zmarła i że ona odrzuciła spadek po niej. Powyższe oświadczenia nie zostały podważone przez wnioskodawcę, w konsekwencji Sąd przyjął, iż odpowiadają one prawdzie. W świetle poczynionych ustaleń faktycznych Sąd uznał, iż jedynym spadkobiercą ustawowym po B. S., który nie odrzucił spadku, jest H. M., syn J. M. (1). Wprawdzie J. M. (1) wystąpił do sądu rodzinnego o udzielenie zezwolenia na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego syna H. M. po zmarłej B. S., oświadczenie takie nie zostało jednak skutecznie złożone. Jednocześnie, prawomocnym postanowieniem z dnia 9 lipca 2019 roku (II Ns 1247/18) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi oddalił wniosek H. M. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po B. S..

W toku postępowania nie stwierdzono, aby po stronie spadkobiercy ustawowego zaistniały przeszkody w dojściu do dziedziczenia.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w punkcie 1 sentencji wyroku, przy czym nabycie spadku przez H. M. nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 k.c.)

O kosztach postępowania orzeczono, podstawie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z ogólną zasadą ponoszenia kosztów w postępowaniu nieprocesowym, zgodnie z którą każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Ponadto Sąd na podstawie art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz wnioskodawcy kwotę 48 zł tytułem nadpłaconych kosztów sądowych.